

دیدگاه زنان نابارور در مورد اهداء گامت: یک مطالعه موردی در تهران

محمد جلال عباسی شوازی (Ph.D.)^۱، حجه بی بی رازقی نصرآباد (M.A.)^۲، زهره بهجتی اردکانی (B.Sc.)^۳، محمد مهدی آخوندی (Ph.D.)^۴

۱- دانشیار، گروه جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۳- کارشناس پزشکی اجتماعی، گروه حقوق بیوتکنولوژی و اخلاق پزشکی، پژوهشکده فناوری‌های نوین علوم پزشکی جهاددانشگاهی-ابن‌سینا، تهران، ایران.

۴- استادیار، گروه غدد تولید مثل و جنین‌شناسی، مرکز تحقیقات بیوتکنولوژی تولید مثل، پژوهشکده فناوری‌های نوین علوم پزشکی جهاددانشگاهی-ابن‌سینا، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: به‌طور متوسط حدود ۱۵-۱۰٪ از زوجین در ایران مبتلا به مشکل ناباروری می‌باشند. در دو دهه اخیر موفقیت‌های قابل توجهی در زمینه فن‌آوری‌های نوین کمک باروری حاصل شده است و زوجین نابارور نیز با محدودیت قانونی برای استفاده از این فن‌آوریها روبرو نمی‌باشند. با این‌حال، همه زوجین نابارور از روش‌های جدید استفاده نمی‌کنند و تصمیم‌گیری در مورد آن متأثر از درک آنها و نیز انتظارات و نگرش جامعه نسبت به استفاده از این فن‌آوریها است. از اینرو، ارائه شناخت عمیق‌تری از درک و نگرش زوجین نابارور می‌تواند جنبه‌های اجتماعی- فرهنگی تصمیم‌گیری زوجین نابارور در استفاده از این فن‌آوری‌های مدرن را روشن سازد.

روش بررسی: هدف از مطالعه حاضر بررسی دیدگاه زنان نابارور در تهران پیرامون اهداء تخمک و جنین در درمان ناباروری بود. داده‌های مورد نیاز برای مطالعه حاضر با استفاده از روش‌های کیفی و بکارگیری مصاحبه عمیق با ۳۰ زن نابارور در تهران جمع‌آوری گردید. نیمی از پاسخگویان را زنانی تشکیل دادند که به مرکز درمانی ابن‌سینا مراجعه نموده بودند و نیمی دیگر نیز به‌صورت تصادفی از پنج مرکز بهداشت تابعه دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران انتخاب شدند. داده‌های مورد مطالعه طی مدت سه ماه در تابستان ۱۳۸۴ جمع‌آوری گردیدند.

نتایج: نتایج این مطالعه بیانگر تفاوت دیدگاه زنان مراجعه‌کننده به مرکز درمانی ابن‌سینا با سایر پاسخگویان در مراکز بهداشتی منطقه شهید بهشتی بود. تمام پاسخگویان در مرکز درمانی ابن‌سینا با اهداء تخمک آشنایی داشتند و آن را یک اقدام پزشکی و روش درمانی مانند سایر روشها می‌دانستند. همچنین اعتقادات مذهبی آنها بر انتخاب و پذیرش این شیوه درمان تأثیری نداشت؛ در حالیکه سایر پاسخگویان در زمینه اهداء تخمک و جنین و نظر علمای مذهبی در این مورد اطلاعات ناچیزی داشته، اکثر آنها آنرا حرام و یا خلاف شرع می‌دانستند. در مجموع، تمامی زنان نابارور از افشاء شدن روش درمانی آنها و اینکه دیگران فرزند آنها را به عنوان فرزند بیولوژیکی نپذیرند، ترس و نگرانی داشتند.

نتیجه‌گیری: ارائه اطلاعات صحیح در زمینه روش‌های درمانی، قوانین و احکام شرعی مرتبط با آن، ضمن افزایش آگاهی‌های عمومی، بر تغییر نگرش‌های کلیشه‌ای افراد در مورد ناباروری و تصمیم‌گیری زوجین نابارور به استفاده از اهداء گامت و جنین در درمان ناباروری، مؤثر است.

کلید واژگان: ناباروری، اهداء گامت، اهداء جنین، مراکز بهداشتی، روش کیفی، مصاحبه عمیق.

مسئول مکاتبه: دکتر محمد جلال عباسی شوازی، گروه جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، بزرگراه جلال آل احمد، تهران، ایران.

پست الکترونیک: mabbasi@ut.ac.ir